

Nacrt dokumenta za inicijalnu diskusiju:

Praktična politika SKGO u oblasti rodne ravnopravnosti

Maj, 2013.

UVOD

Stalna konferencija gradova i opština – Savez gradova i opština Srbije podržava razvoj i unapređenje lokalne samouprave u Srbiji u skladu sa evropskim standardima.

U skladu sa svojom misijom, i istraživanjem koje je za SKGO 2010. godine sproveo Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu, u decembru 2011. počeli smo sa realizacijom trogodišnjeg programa „Podrška lokalnim samoupravama u Srbiji u procesu evropskih integracija“, koji se sastoji iz pet tematskih komponenti, a jedna od njih je i „Rodna ravnopravnost na lokalnom nivou“.

U okviru ove komponente, urađeno je istraživanje stanja rodne ravnopravnosti u lokalnim samoupravama u Srbiji, izvršene analize dokumenata i planova SKGO, formirana Radna grupa za rodnu ravnopravnost i edukovani njeni članovi i članice. Na predlog Radne grupe, na 40. Skupštini SKGO, održanoj u decembru 2012. jednoglasno je usvojena Deklaracija o poštovanju principa rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou vlasti.

U skladu sa rezultatima istraživanja koja su sprovedena, kao i u skladu sa opredeljenjem iskazanim u Deklaraciji, pokrenut je proces izrade dokumenta „Praktična politika SKGO u oblasti rodne ravnopravnosti“ (u daljem tekstu: Dokument).

Za pisanje prvog nacrt Dokumenta konsultovana je Radna grupa za rodnu ravnopravnost i korišćeni odgovori i predlozi predstavnika lokalnih samouprava prikupljeni putem sajta www.rr.skgo.org. U Dokument su uneta i neka ekspertska znanja kao i iskustva iz regiona i Evrope.

U toku procesa, do kraja godine biće organizovan niz konsultativnih sastanaka sa različitim grupama, kako bi nacrt Dokumenta bio diskutovan i dopunjavan od strane različitih zainteresovanih grupa, kao od strane članova i članica odbora i Predsedništva SKGO. Na kraju procesa, Predsedništvo će usvojiti predlog Dokumenta koji će biti ponuđen 41. Skupštini SKGO. Ukoliko Dokument bude usvojen na Skupštini, on će postati osnova za zvaničnu politiku SKGO u oblasti rodne ravnopravnosti.

Cilj ovog Dokumenta je da definiše **pravce delovanja** Stalne konferencije gradova i opština u oblasti rodne ravnopravnosti, kao intersektorskog pitanja u javnim politikama. Rodna ravnopravnost, kao preduslov razvoja, posebno je značajna na lokalnom nivou, gde javne politike

direktno utiču na svakodnevni život ljudi, a kvalitet zadovoljavanja potreba građana i građanki oblikuje kvalitet života u celini.

Kako je rodna ravnopravnost, kao princip javnog delovanja, izrade i sprovođenja javnih politika relativna novina u domaćem institucionalnom okviru i delovanju, potrebno je da svi akteri, na svim nivoima, počnu dosledno da sprovode princip ravnopravnosti muškaraca i žena, odnosno rade na uspostavljanju ravnopravne raspodele moći i resursa između muškaraca i žena.

Stalna konferencija gradova i opština, kao savez lokalnih samouprava deluje na različitim poljima nadležnosti lokalnih samouprava, podstičući unapređenje kapaciteta i kvaliteta institucija na lokalnom nivou i zastupajući interese lokalnih samouprava na nacionalnom, ali i regionalnom nivou.

Ovaj Dokument definiše predloge za uključivanje perspektive rodne ravnopravnosti u sva četiri ključna strateška cilja SKGO (**zastupanje zajedničkih interesa članstva; pružanje usluga članovima radi razvoja njihovih kapaciteta; podrška razmeni, komunikaciji i međusobnoj saradnji lokalnih vlasti; razvoj kapaciteta SKGO kao organizacije**).

Rezultat svega ovoga bi trebalo da bude i zaokružen pristup pružanju podrške lokalnim samoupravama u uvođenju rodne perspektive u lokalne politike i efikasan rad na otklanjanju postojećih prepreka, te unapređenju primene aktuelnog institucionalnog okvira.

ANALIZA STANJA

Rodna ravnopravnost na lokalnom nivou u Srbiji – započet proces

U Srbiji je od 2000. godine započeo proces ustanovljavanja institucionalnog okvira za uvođenje rodne ravnopravnosti u javne politike na svim nivoima: nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom. Cilj izgradnje institucionalnog okvira bio je da se ustanove principi koji će obezbediti da različite potrebe i interesi žena i muškaraca budu uvaženi prilikom kreiranja politika. Potreba za ovakvim politikama leži prvenstveno u nepovoljnom položaju žena, što se ogleda u nižoj stopi zaposlenosti, većoj stopi nezaposlenosti, neadekvatnim mogućnostima za učešće u političkom odlučivanju, opterećenosti kućnim radom, izloženosti nasilju u porodičnom kontekstu i partnerskim odnosima. Rodne uloge takođe počivaju na, ali i reprodukuju, isključenost žena i njihovih kapaciteta iz javne sfere, što uslovljava politike koje ne prepoznaju način života žena i prepreke sa kojima se suočavaju.

Neravnopravnost žena i muškaraca vidljiva je u zadovoljavanju svakodnevnih praktičnih potreba, čije je uređenje u nadležnosti lokalne samouprave (ekonomski razvoj, infrastruktura, socijalna i zdravstvena zaštita). Upravo zbog toga se lokalne politike smatraju ključnim za unapređenje rodne ravnopravnost s jedne strane, ali i poboljšanje položaja žena u različitim oblastima društvenog i ekonomskog života, s druge. Formalni zahtevi za poštovanjem principa jednakih mogućnosti, zatim učešćem različitih grupa u kreiranju lokalnih politika, imaju za cilj da obezbede uvažavanje društvene i političke realnosti kako bi se ona unapredila, sa ciljem ravnopravnog i održivog socio-ekonomskog razvoja. Ključno je da rodne uloge (tradicionalne ili patrijarhalne očekivane uloge

žena i muškaraca) često onemogućavaju korišćenje javnih resursa od strane žena u jednakoj meri sa muškarcima. Zato lokalne politike i njihovi kreatori treba da prepoznaju prepreke sa kojima se žene suočavaju i omoguće da im javni resursi budu u jednakoj meri dostupni, ali i da se neutrališu faktori koji smanjuju korišćenje kapaciteta žena (manja zaposlenost, isključenost iz odlučivanja, preduzetništvo itd.)

Uporedo sa promenom političkog okvira, menja se i način na koji se uređuje oblast ravnopravnosti polova. Dosadašnji pokušaji da se unapredi socio-ekonomski položaj ljudi, na globalnom nivou, pokazao je da specifične, jednokratne mere nisu dovoljne, odnosno da nije dovoljno kreirati pojedinačne programe i projekte za osnaživanje žena ili drugih grupa u nepovoljnijem položaju, zbog toga što resursi izuzeti iz ovih specifičnih mera i dalje ostaju nedostupni za većinu stanovništva. Ravnopravna dostupnost resursa i korišćenje potencijala muškaraca i žena ključna je pretpostavka razvoja na svim nivoima, ali zahteva da svaka javna politika bude prilagođena mogućnostima žena i muškaraca, koje oblikuje društvena stvarnost i svakodnevnica.

Lokalne politike koje zadovoljavaju potrebe građana i građanki i podstiču lokalni razvoj treba da budu bazirane na realnim potrebama i raspoloživim resursima, a ovo ujedno zahteva i promenu načina na koji se kreiraju i usvajaju. Uputstva, koja se odnose na segment ravnopravnosti žena i muškaraca, definisana su nacionalnim institucionalnim okvirom, prvenstveno kroz Zakon o ravnopravnosti polova i Nacionalnu strategiju za poboljšanje položaja žena i unapređenje rodne ravnopravnosti i Akcioni plan za njeno sprovođenje (u daljem tekstu Strategija i NAP). Oba dokumenta definišu obaveze lokalnih samouprava i mere koje je potrebno primeniti kako bi se:

- Omogućila ravnopravnost žena i muškaraca;
- Otklonili ili neutralisali faktori koji doprinose neravnopravnom i nepovoljnom položaju žena;
- Kreirali programi koji će doprineti poboljšanju položaja žena odnosno kratkoročne mere kojima će se poboljšati položaj žena.

Dakle, s jedne strane potrebno je raditi na **dugoročnim**, strateškim izmenama rodnih obrazaca, a sa druge strane kreirati **kratkoročne mere** koje će na adekvatan zadovoljiti (različite) praktične potrebe žena i muškaraca. Da bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je prvenstveno sagledati položaj žena i muškaraca, oblikovan aktuelnim rodnim ulogama i odnosima, proceniti na koji način ove uloge i položaji utiču na korišćenje javnih resursa i mogućnosti za zadovoljavanje potreba, a zatim kreirati politike koje će ispuniti jedan od gore navedenih ciljeva ili sve njih. Ukratko, potrebno je sprovesti kontinuiranu rodnu procenu lokalnih politika, pod kojima se podrazumevaju strateški i razvojni planovi u svim oblastima, drugi oblici uređenja funkcionisanja lokalne samouprave, lokalne odluke koje definišu principe delovanja lokalne samouprave, raspodela budžetskih sredstava itd. Preduslovi za rodnu procenu su prvenstveno adekvatni statistički podaci koji ukazuju na položaj žena i muškaraca, a zatim i odgovarajući institucionalni kapaciteti. Zakon o ravnopravnosti polova, osim vođenja rodne statistike, predviđa i formiranje lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (čije je uspostavljanje započelo 2001, odnosno znatno pre donošenja Zakona) i obavezuje lokalne samouprave na sprovođenje rodne procene politika, učesće najmanje 30% žena na svim mestima odlučivanja, radnim i predstavničkim telima itd. NAP, sa druge strane, ukazuje na mere koje je neophodno preduzeti da bi se poboljšao položaj žena u šest strateških oblasti i daje smernice

lokalnim samoupravama koje politike treba da primene. Smernice lokalnim samoupravama daje i Evropska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou, jedini dokument koji se odnosi specifično na obaveze i mogućnosti lokalnih samouprava.

Ipak, kako pokazuju aktuelni statistički podaci, položaj žena i muškaraca nije značajno poboljšán, rodne razlike su evidentne i održavaju se, a na lokalnom nivou nisu preduzete mere za unapređenje rodne ravnopravnosti. U lokalnim politikama u Srbiji nema rodne perspektive, ne vrši se rodna procena, princip rodne ravnopravnosti se ne poštuje dosledno, nema adekvatne primene Zakona niti sprovođenja Strategije. Ipak, neke aktivnosti se sprovode i kontinuirano se, od strane različitih institucija i organizacija (vladinih tela, civilnog sektora, međunarodnih organizacija), posredno radi na unapređenju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, prvenstveno kroz izgradnju lokalnog institucionalnog okvira i lokalnih kapaciteta. Analiza aktuelnog stanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou (data u nastavku) pokazuje koji su rezultati tih aktivnosti, ali i šta su ključne prepreke za adekvatnu i doslednu primenu principa rodne ravnopravnosti.

Izvori podataka

U okviru Projekta izrađena je elektronska baza podataka čija je svrha prikupljanje i redovno ažuriranje podataka o procesima uvođenja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. Osim pregleda i analize postojećih institucionalnih kapaciteta, baza omogućava i prikupljanje informacija o dobrim praksama i sprovedenim aktivnostima. Na osnovu prikupljenih podataka, popunjavanjem *on – line* upitnika i unošenjem podataka u bazu, sačinjena je procena aktuelnog stanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou u Srbiji. Stanje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, prvenstveno funkcionisanje lokalnih mehanizama i aktivnosti koje opštine i gradovi sprovode i primenjuju, identifikovano je i tokom 2011. godine u nezavisnim istraživanjima: 2011. istraživanje o stanju lokalnih mehanizama u AP Vojvodini (Zavod za ravnopravnost polova i Centar za podršku ženama, Kikinda), „Lokalni mehanizmi: dokle smo stigli i kako dalje“ uz podršku UNWOMEN u Srbiji i 2013 u sklopu nadzora nad primenom Zakona o ravnopravnosti polova koji sprovodi kancelarija Zaštitnika građana uz podršku Misije OEBSa u Srbiji.

Lokalni mehanizmi za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou

Osnivanje lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost započeto je 2001. godine, nastavljeno 2003. uz podršku Misije OEBSa u Srbiji, a intenzivirano usvajanjem Zakona o ravnopravnosti polova, krajem 2009, kojim je definisana obaveza lokalnih samouprava da osnivaju lokalna tela za rodnu ravnopravnost.

Nezvanična procena je da u Srbiji ima oko 100 lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (na osnovu podataka kojima raspolaže Uprava za rodnu ravnopravnost). Međutim, nisu svi lokalni mehanizmi u jednakoj meri aktivni, niti njihovo postojanje garantuje rodnu procenu odluka lokalnih skupština ili drugih politika na lokalnom nivou odnosno primenu nacionalnog institucionalnog okvira i sprovođenje politike rodne ravnopravnosti definisane NAPom. Problemi u funkcionisanju lokalnih mehanizama proizilaze prvenstveno iz niskih kapaciteta ovih tela ali i iz pozicije mehanizama u sistemu lokalne samouprave. U tom smislu možemo govoriti o uzrocima problema vezanim za same lokalne mehanizme, a i za lokalne samouprave u celini.

Na osnovu navedenih istraživanja, ali i procene članova/ca Radne grupe za rodnu ravnopravnost u SKGO¹, **ključne prepreke** za uvođenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou su:

1. Nепрепозnavanje teme rodne ravnopravnosti kao značajne, odnosno nedostatak političke volje za implementaciju principa jednakih mogućnosti u punoj meri. Ovo se posebno odnosi na donosioce/teljke odluka, a uslovljeno je nedostatkom informacija i znanja o značaju rodne ravnopravnosti za lokalni razvoj, ali i obavezama lokalnih samouprava;
2. Niski kapaciteti lokalnih mehanizama: nepoznavanje procedura, nedostatak veština za sprovođenje rodne procene lokalnih politika, nedostatak informacija o mogućim i očekivanim aktivnostima, nedovoljna upoznatost sa mogućnostima za delovanje i td.
3. Način izbora članova/ca lokalnih tela, njihova pozicija u lokalnoj samoupravi i način funkcionisanja lokalnih mehanizama, koji ostavljaju lokalna tela u pozicijama sa nedovoljno moći da bi mogla uticati na lokalne politike.

U skladu sa tim potrebno je raditi na mobilisanju donosilaca/teljki odluka na lokalnom nivou za usvajanje politika koje će garantovati i unapređivati ravnopravnost žena i muškaraca; zatim na povećanju znanja lokalnih mehanizama, ali i lokalne administracije u celini, u oblasti rodne ravnopravnosti; jasno definisanje procedura i uloge lokalnih mehanizama, koja je do sada tumačena proizvoljno; jačanju saradnje aktera na svim nivoima, kako bi se obezbedila razmena dobrih praksi i iskustava, ali sa druge strane i uvažavati lokalne specifičnosti. Ovaj dokument, u tom smislu, daje i predloge koji bi trebalo da omoguće zajedničku osnovu za delovanje lokalnih institucija u oblasti rodne ravnopravnosti.

Uloga lokalnih mehanizama

I u stručnoj javnosti, ali i među predstavnicima/cama lokalne administracije, pa i samih lokalnih mehanizama, postoje odstupanja u razumevanju ključne uloge lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost i generalno u primeni nacionalnog institucionalnog okvira. I dalje su prisutne nedoumice u vezi sa ulogom mehanizama s jedne strane, lica za rodnu ravnopravnost sa druge i/ili osobe zaposlene na poslovima rodne ravnopravnosti (što su sve mogućnosti koje dozvoljava Zakon o ravnopravnosti polova).

Najčešće lokalni mehanizmi svoju ulogu vide u edukaciji, promociji principa rodne ravnopravnosti, podizanju svesti građana i građanki, a najmanje na urođnjavanju lokalnih politika, što je ujedno proces koji zahteva nekoliko preduslova:

1. Političku volju
2. Jasne procedure
3. Statističke podatke razvrstane po polu, odnosno kontinuirano praćenje položaja žena i muškaraca, procenu efekata lokalnih politika i empirijsku evidenciju rezultata rada lokalne administracije.

¹ Radna grupa za RR osnovana je u martu 2012. kao međuodborsko radno telo pri Odboru za sistem lokalne samouprave i Odboru za društvene delatnosti SKGO.

PREDLOG PROGRAMA RADA SKGO

I Pravci delovanja SKGO kao saveza gradova i opština koji zastupa zajedničke interese članstva

Preduslov poštovanja i sprovođenja principa rodne ravnopravnosti u aktivnostima SKGO, ali i u saradnji sa članicama jeste eksplicitno obavezivanje na poštovanje principa rodne ravnopravnosti u dokumentima SKGO. Osim što se na ovaj način eksplicitno definiše politička volja unutar SKGO, ona se ujedno određuje kao organizacija koja promoviše rodnu ravnopravnost kao princip delovanja i svojim ugledom, na taj način posredno promoviše rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou. Takođe, neophodno je ustanovljavanje jasnih obrazaca i načina praćenja poštovanja principa rodne ravnopravnosti.

Rodna ravnopravnost se eksplicitno promoviše u Strateškom planu SKGO 2011-2013 i glasi: „Jedno od ključnih načela rada, ali, istovremeno i trajno važan strateški cilj SKGO je unapređenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou kroz obezbeđivanje jednakog položaja muškaraca i žena, kao i jednakih mogućnosti oba pola u učestvovanju u kulturnom, političkom, ekonomskom i socijalnom životu lokalne zajednice“, iako se ne pominje u Statutu SKGO.

U cilju obavezivanja na poštovanje principa ravnopravnosti polova preporuka je da SKGO kao asocijacija koja služi interesima članica dugoročno radi u pravcu:

1. Unapređenja svog Statuta tako da rodna ravnopravnost eksplicitnije bude uključena kao jedan od osnovnih ciljeva i principa funkcionisanja SKGO, u skladu sa opredeljenjem do sada iznetim u Strateškom planu;
2. Zadržavanja trenda posvećenosti rodnoj ravnopravnosti i njeno intenziviranje u budućim strateškim planovima, u odnosu na način kako je to iskazano u Strateškom planu za period 2011-2013;
3. Unapređenje strukture strateških i akcionih planova kako bi se eksplicitno definisale aktivnosti koje se tiču rodne ravnopravnosti, uključujući i jasne indikatore, odgovorne aktere i način finansiranja, odnosno uvođenja rodne procene svih dokumenata koje usvajaju Skupština i Predsedništvo SKGO;
4. Izmene Statuta, poslovnika i ostalih dokumenata SKGO, tako da se poštuju principi rodno senzitivnog jezika čime bi se i simbolički iskazala spremnost za prepoznavanje različitosti i potreba za ravnopravnim uvažavanjem oba pola;
5. Uvođenja kvote za manje zastupljen pol za sve delegacije i studijske grupe koje predstavljaju SKGO, u skladu sa principom koji važi u Savetu Evrope i u Komitetu lokalnih i regionalnih vlasti SE;

U okviru političke strukture SKGO postoji deset odbora (u momentu sprovođenja Analize)². Kako su odbori stalna radna tela zadužena za razmatranje pitanja iz oblasti od značaja za lokalnu samoupravu, a imajući u vidu već obrazložen neosporan značaj rodne ravnopravnosti za lokalnu samoupravu u različitim sferama delatnosti lokalne samouprave, neophodno je da svi pobrajani odbori SKGO deo svojih aktivnosti posvete razmatranju pitanja rodne ravnopravnosti, odnosno razmatranju uticaja svih politika u navedenim oblastima na potrebe muškaraca i žena u lokalnim sredinama. Međutim, analizom dostupnih izveštaja o radu odbora, utvrđeno je da se ni jedan odbor u periodu od 2010. godine nije specifično bavio pitanjima rodne ravnopravnosti. Posebno bi bilo važno da se Odbor za društvene delatnosti bavi ovom temom, imajući u vidu da se u okviru ovog resora nalaze pitanja koja se naročito i nedvosmisleno tiču poboljšanja položaja žena u lokalnim sredinama, kao što su obrazovanje, zdravstvo i socijalne usluge.

6. Kako bi se obezbedio sistematski pristup unapređenju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, kroz rad odbora kao ključnog oblika saradnje SKGO sa članstvom, preporuka je da SKGO razmotri potrebu, opravdanost i mogućnost osnivanja Odbora za rodnu ravnopravnost, kao intersektorskog tela koje će koordinirati rodni aspekt u aktivnostima ostalih odbora, prikupljati i distribuirati informacije, ali i izveštavati Skupštinu i Predsedništvo SKGO o ostvarenosti principa definisanih ovim dokumentom. Odbor bi ujedno pružao podršku lokalnim samoupravama u definisanju prioriteta i oblika unapređenja rodne ravnopravnosti u okviru šest strateških oblasti NAP-a³; Odbor bi takođe definisao ključne oblike delovanja na lokalnom nivou u cilju unapređenja položaja žena u šest strateških oblasti i razmatrao mogućnosti međuopštinske saradnje ili dobijanja spoljne/donatorske podrške za njihovu implementaciju; zastupao interese lokalnih samouprava u oblasti sprovođenja nacionalnog institucionalnog okvira; u saradnji sa Upravom za rodnu ravnopravnost Odbor bi distribuirao uputstva i informacije lokalnim samoupravama od značaja za sprovođenje aktivnosti definisanih u NAP, čiji su nosioci lokalne samouprave; SKGO bi, u saradnji sa Upravom za rodnu ravnopravnost i drugim odborima radio na izradi sistema za praćenje indikatora o realizaciji NAP na lokalnom nivou;
7. U cilju unapređenja rada ostalih odbora i Predsedništva u smislu većeg uvažavanja principa rodne ravnopravnosti predlaže se da se iz redova članova odbora i Predsedništva imenuje bar jedna dodatno obučena osoba koja bi bila zadužena za praćenje primene principa rodne ravnopravnosti prilikom kreiranja svake politike, predloga zakona ili zaključka odbora/Predsedništva, uz unapred jasno definisan set indikatora za praćenje;
8. Za članove/ce svakog od odbora treba da bude organizovana edukacija o rodnoj ravnopravnosti u oblasti njihovog delovanja, uključujući i predstavljanje normativnog okvira i dobrih praksi iz regiona i Evrope;

² Odbor za društvene delatnosti; Odbor za lokalni ekonomski razvoj; Odbor za finansije; Odbor za urbanizam i stanovanje; Odbor za evropske integracije i međunarodnu saradnju; Odbor za sistem lokalne samouprave; Odbor za ravnomerni regionalni razvoj; Odbor za energetska efikasnost; Odbor za komunalne delatnosti; Odbor za zaštitu životne sredine.

³ Povećanje učešća žena u procesima odlučivanja i ostvarivanje ravnopravne zastupljenosti na svim nivoima i u svim oblastima; Poboljšanje ekonomskog položaja žena; Poboljšanje zdravlja žena i unapređivanje ravnopravnosti polova u zdravstvenoj politici; Ostvarivanje ravnopravnosti polova u obrazovanju; Prevencija i suzbijanje nasilja nad ženama i unapređivanje zaštite žrtava; Uklanjanje rodni stereotipa u medijima i promocija ravnopravnosti polova.

II Pravci delovanja u okviru Stručne službe SKGO u cilju unapređenja sopstvenih kapaciteta

Da bi se princip rodne ravnopravnosti sprovodio u praksi, ali i da bi se izgradila institucionalna infrastruktura za podršku članstvu, Stručna služba SKGO će raditi na unapređenju svojih unutrašnjih kapaciteta i procedura, kako bi operacionalizovala principe za koje se zalaže. To u najkraćem znači da bi trebalo vršiti monitoring aktivnosti SKGO i sa rodno aspekta, unapređivati znanja i veštine zaposlenih, kreirati baze podataka i informacija.

U cilju izgradnje adekvatne infrastrukture za primenu principa rodne ravnopravnosti preporuka je da SKGO kao stručna služba:

1. Donese odluku o obavezi razvrstavanja podataka koji se prikupljaju i obrađuju po polu, u sklopu službene evidencije i obuču zaposlene u oblasti rodne procene projekata, radnih ciljeva i zadataka;
2. Priprema rodno osetljive izveštaje o svom radu, koji će uključivati i rodno osetljive indikatore;
3. Kada je god to moguće u okviru projektnih predloga, realizacije i izveštavanja o projektima, definiše najmanje jedan rodno osetljiv cilj i predvidi indikatore koji uključuju razvrstavanje svih podataka po polu;
4. Sprovede edukaciju za sve zaposlene, bazičnu u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i ženskih ljudskih prava, ali i specifične edukacije u granskim oblastima za koje su zaposleni zaduženi u okviru odeljenja u SKGO;
5. Donese odluke o uvođenju klauzule o jednakim mogućnostima u svim pozivima za regrutovanje saradnika/ca, članova/članica timova i sl na način kako to sada stoji u standardnom modelu oglasa za popunjavanje upražnjenih radnih mesta;
6. Definiše jasnu grupu poslova i zadataka vezanih za pitanja rodne ravnopravnosti i praćenje implementacije ovog principa u Sistematizaciji poslova i zadataka u Stručnoj službi SKGO;

III Pravci delovanja SKGO u cilju podrške lokalnim mehanizmima za rodnu ravnopravnost i lokalnim samoupravama uopšte

Kako bi pružila podršku lokalnim samoupravama u primeni Zakona o ravnopravnosti polova, ali i evropskih i međunarodnih dokumenata, SKGO će aktivno, zajedno sa drugim akterima na nacionalnom i lokalnom nivou, raditi na pružanju podrške razvijanju institucionalnog okvira na lokalnom nivou, prvenstveno kroz unapređenje i podsticanje rada lokalnih mehanizama. Lokalni mehanizmi kao (najčešće) skupštinska tela treba da procenjuju dokumente koje usvaja lokalni parlament, ali u praksi se lokalnim mehanizmima ovi dokumenti ne dostavljaju na mišljenje, što je upravo rezultat nedovoljno jasnih procedura. S druge strane, u okviru izvršilačkih pozicija najčešće ne postoji dovoljno ljudskih resursa koji bi omogućili praćenje implementacije lokalnih politika sa

rodnog aspekta. Osim toga, članovi/ce lokalnih mehanizama retko učestvuju u izradi lokalnih razvojnih ili strateških dokumenata, a uz to nemaju logističku podršku lokalne administracije.

Nimalo beznačajna prepreka za efikasnije delovanje lokalnih mehanizama je i to što najčešće nema nadoknade za rad u okviru lokalnog mehanizma, kao i činjenica da neretko mehanizam čine osobe koje nemaju iskustva u oblasti rodne ravnopravnosti niti unutrašnju motivaciju za bavljenje ovom temom u profesionalnom smislu. Osobe zaposlene na poslovima rodne ravnopravnosti takođe nisu u mogućnosti da samostalno rade na tako kompleksnom zadatku kao što je uvođenje rodne perspektive u sve lokalne politike. U cilju neutralisanja ovih identifikovanih otežavajućih okolnosti, SKGO će u svom radu:

1. Podsticati formiranje lokalnih mehanizama, kao i usvajanje i primenu strategija i akcionih planova za unapređenje rodne ravnopravnosti i poboljšanje položaja žena na lokalnom nivou kroz dostupnost informacija i primera dobrih praksi;
2. Nastojati da definiše jasne procedure delovanja lokalnih mehanizama koje bi bile zajedničke za sve lokalne samouprave (kao što je obaveznost dostavljanja lokalnih odluka telu na mišljenje, vođenje i dostupnost rodno osetljive evidencije, obaveza davanja mišljenja u pisanoj formi od strane lokalnog mehanizma);
3. Obezbediti dostupnost modela odluke o formiranju lokalnih mehanizama, kao i obrazloženja Pravilnika o radu i drugih dokumenata koji uređuju rad lokalnog mehanizma i njegovu saradnju sa drugim lokalnim organima;
4. Izraditi uputstva za lokalne mehanizme, što će biti doprinos zajedničom razumevanju uloge i delovanja lokalnih mehanizama;
5. Kontinuirano pratiti rad mehanizama, polugodišnjim ažuriranjem elektronske baze podataka; svakih šest meseci posvetiti deo svog časopisa rezultatima i novinama u oblasti rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou u Srbiji;
6. Davati doprinos medijskoj promociji aktivnosti lokalnih tela za ravnopravnost polova i organizovanju javnih događaja;
7. Kontinuirano raditi na kampanji kojom se podiže svest javnosti o rodnoj ravnopravnosti kroz sve raspoložive kanale komunikacije kako bi se stvarali povoljniji uslovi za primenu Zakona i NAP-a;
8. Kako bi doprinela unapređenju znanja i veština, ali i informisanosti lokalnih mehanizama i lokalne administracije, SKGO će kontinuirano raditi na izradi i sprovođenju edukacija za lokalne samouprave, koje će se na dvogodišnjem nivou ažurirati u skladu sa potrebama lokalnih samouprava, identifikovanim kroz podatke prikupljene u elektronskoj bazi;

9. Koristeći svoj uticaj, a imajući u vidu politički značaj poštovanja principa rodne ravnopravnosti, posebno u svetlu evropskih integracija, SKGO će raditi sa donosiocima/teljicama odluka, uključujući i predsednike/ce opština i gradonačelnike/ce u cilju informisanja i motivisanja za delovanje u oblasti rodne ravnopravnosti, uključujući i organizovanje studijskih poseta, seminara, okruglih stolova i medijskih događaja;
10. Kako bi se omogućila kontinuirana dostupnost obuka, znanja i informacija, u okviru Centra za obuku će se izraditi kurikulumi obuka koje će biti dostupni ostalim organima i administraciji lokalnih samouprava, kancelarijama za lokalni ekonomski razvoj, odeljenjima za društvene delatnosti i sl, kao i kurikulumi obuka uvođenja rodne ravnopravnosti u različite oblasti javnih politika;
11. U okviru postojećih programa obuke, kada god je to moguće, uvesti jedan segment koji se odnosi na rodnu ravnopravnost, ljudska prava i principe dobrog upravljanja;

IV Pravci delovanja u oblasti udruživanja i saradnje lokalnih vlasti

Jedna od ideja koja se gradovima i opštinama može ponuditi kao oblik prevazilaženja izazova sa nedostatkom kapaciteta, pa i sredstava, na lokalnom nivou, jeste regionalno udruživanje i organizovanje infrastrukture za bavljenje pitanjima rodne ravnopravnosti. U tom smislu mogu se osnivati i:

1. Kancelarije/timovi za rodnu ravnopravnost na međuopštinskom (regionalnom ili okružnom nivou) koje bi omogućile stručnu i operativnu podršku lokalnoj administraciji prilikom implementacije i monitoringa lokalnih politika, u prvom redu kroz rodnu procenu politika, budžeta, prikupljanje rodno osetljivih podataka isl.). Ove kancelarije bi, dugoročno, takođe radile na unapređenju znanja i veština organa lokalne samouprave, uspostavljale saradnju na istom nivou javne vlasti, projektno radile na identifikovanju potreba žena i muškaraca na lokalnom nivou, pisale projekte i obezbeđivale sredstva za svoj rad. Kancelarije bi takođe koordinirale i ostvarivale saradnju sa institucijama i sa civilnim sektorom na lokalnom/regionalnom nivou;
2. Lokalne samouprave mogu raditi na razvijanju partnerstava sa gradovima/opštinama iz regiona ili EU u cilju zajedničkog rada na pitanjima rodne ravnopravnosti i učenja dobrih modela i praksi;